

SC Gerado Grup SRL – Servicii Protecția Muncii

Bacău, str. 9 Mai, nr. 25

Tel/Fax: 0234 523516, mobil: 0746147770

web: www.gerado.ro mail: info@gerado.ro

Hotarare de Guvern nr. 1876 din 22 decembrie 2005 privind cerintele minime de securitate si sanatate referitoare la expunerea lucratorilor la riscurile generate de vibratii

Publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 81 din 30/01/2006

În temeiul art. 108 din Constitutia României, republicata,

Guvernul României adopta prezenta hotărâre,

CAPITOLUL I

Dispozitii generale

SECTIUNEA 1

Obiectivul si domeniul de aplicare

Art. 1. - Prezenta hotărâre stabileste cerinte minime pentru protectia lucratorilor împotriva riscurilor pentru sanatatea si securitatea lor care apar sau pot sa apara datorita expunerii la vibratii mecanice.

Art. 2. - Prevederile prezentei hotărâri se aplica activitatilor în exercitarea carora lucratorii sunt sau este posibil sa fie expusi la riscuri generate de vibratii mecanice în timpul activitatii.

Art. 3. - Prevederile legislatiei nationale care transpun Directiva 89/391/CEE se aplica în totalitate întregului domeniu prevazut la art. 2, fara a aduce atingere prevederilor mai restrictive si/sau mai specifice incluse în prezenta hotărâre.

Art. 4. - Pentru aplicarea prezentei hotărâri expresiile de mai jos semnifica dupa cum urmeaza:

a) vibratie transmisa sistemului mâna-brat - vibratia mecanica, în cazul în care

este transmisă sistemului uman mâna-brat, care generează riscuri pentru sănătatea și securitatea lucrătorilor, în special afecțiuni vasculare, leziuni osoase sau articulare, afecțiuni neurologice sau musculare;

b) vibrație transmisă întregului corp - vibrația mecanică, în cazul în care este transmisă întregului corp, care generează riscuri pentru sănătatea și securitatea lucrătorilor, în special lombalgii și traumatisme ale coloanei vertebrale.

[\[sus\]](#)

SECȚIUNEA a 2-a

Valori limită de expunere și valori de expunere de la care se declanșează acțiunea

Art. 5. - (1) Pentru vibrațiile transmise sistemului mâna-brat:

a) valoarea limită de expunere zilnică profesională, calculată pentru o perioadă de referință de 8 ore, este de 5 m/s^2 ;

b) valoarea expunerii zilnice de la care se declanșează acțiunea, calculată pentru o perioadă de referință de 8 ore, este de $2,5 \text{ m/s}^2$.

(2) Expunerea lucrătorilor la vibrațiile transmise sistemului mâna-brat este evaluată sau măsurată potrivit dispozitiilor pct. 1 din partea A a anexei care face parte integrantă din prezenta hotărâre.

Art. 6. - (1) Pentru vibrațiile transmise întregului corp:

a) valoarea limită de expunere zilnică profesională, calculată la o perioadă de referință de 8 ore, trebuie să fie de $1,15 \text{ m/s}^2$ sau să aibă o valoare a dozei de vibrații de 21 m/s^2 ;

b) valoarea expunerii zilnice de la care se declanșează acțiunea, calculată la o perioadă de referință de 8 ore, trebuie să fie de $0,5 \text{ m/s}^2$ sau să aibă o valoare a dozei de vibrații de $9,1 \text{ m/s}^2$.

(2) Expunerea lucrătorilor la vibrațiile transmise întregului corp trebuie să fie evaluată sau măsurată potrivit dispozitiilor pct. 1 din partea B a anexei.

[\[sus\]](#)

CAPITOLUL II

Obligațiile angajatorilor

SECȚIUNEA 1

Stabilirea și evaluarea riscurilor

Art. 7. - (1) În executarea obligațiilor prevăzute în legislația națională care transpune Directiva 89/391/CEE angajatorul trebuie să evalueze și, dacă este necesar, să măsoare nivelurile de vibrații mecanice la care sunt expuși lucrătorii.
(2) Măsurarea se efectuează în conformitate cu partea A pct. 2 sau cu partea B pct. 2 din anexa, după caz.

Art. 8. - (1) Nivelul de expunere la vibrația mecanică poate fi evaluat prin intermediul observării practicilor de lucru specifice și prin trimiterea la informațiile relevante cu privire la magnitudinea probabilă a vibrațiilor corespunzătoare echipamentelor sau tipurilor de echipamente utilizate în condițiile specifice de utilizare, inclusiv informațiile de această natură furnizate de producătorul echipamentului.

(2) Operația prevăzută la alin. (1) se deosebește de măsurare, care necesită utilizarea unei aparaturi specifice și a unei metodologii corespunzătoare.

Art. 9. - (1) Evaluarea și măsurarea prevăzute la art. 7 trebuie să fie planificate și efectuate de serviciile competente, la intervale corespunzătoare, ținându-se seama de prevederile din legislația națională care transpun prevederile Directivei 89/391/CEE referitoare la competențele serviciilor de protecție și prevenire și ale lucrătorilor desemnați, cu atribuții în domeniul securității și sănătății în muncă.

(2) Datele obținute din evaluarea și/sau măsurarea nivelului de expunere la vibrații mecanice se păstrează într-o formă adecvată pentru a permite consultarea la o dată ulterioară.

Art. 10. - La evaluarea riscurilor angajatorul trebuie să acorde o atenție deosebită următoarelor elemente:

- a) nivelul, tipul și durata expunerii, inclusiv orice expunere la vibrații intermitente sau la socuri repetate;
- b) valorile limită ale expunerii și valorile de expunere de la care se declanșează acțiunea, prevăzute la art. 5 și 6;
- c) orice efecte asupra sănătății și securității lucrătorilor expuși la riscuri deosebite;
- d) orice efecte indirecte asupra securității lucrătorilor, care rezultă din interacțiunile dintre vibrațiile mecanice și locul de muncă sau alte echipamente de lucru;
- e) informațiile furnizate de producătorii echipamentelor de muncă, potrivit legislației în vigoare;
- f) existența echipamentelor similare, proiectate astfel încât să reducă nivelurile de expunere la vibrațiile mecanice;

- g) prelungirea expunerii la vibratii transmise întregului corp în afara programului de lucru normal, sub responsabilitatea angajatorului;
- h) conditiile de munca specifice, cum ar fi temperaturile scazute;
- i) informatiile corespunzatoare obtinute din supravegherea sanatatii, inclusiv informatiile publicate, în masura în care este posibil.

Art. 11. - (1) Angajatorul trebuie sa fie în posesia unei evaluari a riscurilor, potrivit prevederilor legislatiei nationale care transpun Directiva 89/391/CEE, si trebuie sa identifice masurile care trebuie luate potrivit sectiunilor a 2-a si a 3-a din prezentul capitol.

(2) Evaluarea riscurilor trebuie înregistrata pe un suport material si trebuie sa includa o justificare a angajatorului potrivit careia natura si amploarea riscurilor legate de vibratiile mecanice nu necesita efectuarea unei evaluari mai complete a acestora.

(3) Evaluarea riscurilor trebuie sa fie actualizata periodic, în special daca s-au produs schimbari semnificative sau daca rezultatele supravegherii sanatatii arata ca este necesara.

[\[sus\]](#)

SECTIUNEA a 2-a

Evitarea sau reducerea expunerii

Art. 12. - (1) Riscurile care decurg din expunerea la vibratiile mecanice trebuie sa fie eliminate la sursa sau reduse la minimum, tinându-se seama de progresul tehnic si de existenta masurilor de reducere a riscului la sursa.

(2) Reducerea acestor riscuri se întemeiaza pe principiile generale de prevenire prevazute în legislatia nationala care transpune Directiva 89/391/CEE.

Art. 13. - Pe baza evaluarii riscurilor prevazute în sectiunea 1 din prezentul capitol, din momentul în care valorile de expunere la care se declanseaza actiunea, prevazute la art. 5 alin. (1) lit. b) si la art. 6 alin. (1) lit. b), sunt depasite, angajatorul trebuie sa instituie si sa puna în aplicare un program de masuri tehnice si/sau organizatorice menite sa reduca la minimum expunerea la vibratii mecanice si riscurile legate de aceasta, tinând seama în special de:

- a) alte metode de lucru care implica o expunere mai scazuta la vibratii mecanice;
- b) alegerea echipamentelor de munca adecvate, proiectate corespunzator din punct de vedere ergonomic, care sa produca cele mai putine vibratii posibile,

- ținând seama de activitatea pentru care sunt destinate;
- c) furnizarea de echipamente auxiliare care reduc riscul leziunilor provocate de vibrații, cum ar fi scaunele care atenuează efectiv vibrația întregului corp și mânerele care reduc vibrațiile transmise sistemului mâna-brat;
  - d) programe corespunzătoare de întreținere pentru echipamentele de muncă, locul de muncă și sistemele de la locul de muncă;
  - e) proiectarea și amplasarea locurilor de muncă și a posturilor de lucru;
  - f) informarea și formarea adecvată a lucrătorilor în vederea utilizării corecte și sigure a echipamentelor de muncă, pentru a le reduce la minimum expunerea la vibrațiile mecanice;
  - g) limitarea duratei și intensității expunerii;
  - h) programe de lucru corespunzătoare cu perioade de odihnă adecvate;
  - i) furnizarea de îmbrăcăminte pentru protejarea împotriva frigului și umezelii a lucrătorilor expusi.

Art. 14. - Lucrătorii nu trebuie să fie expusi în nici o situație la niveluri superioare valorii limită a expunerii.

Art. 15. - (1) Dacă valoarea limită a expunerii este depășită, în ciuda măsurilor luate de către angajator pentru a respecta prevederile prezentei hotărâri, acesta trebuie să ia imediat măsuri pentru a reduce expunerea sub valoarea limită a expunerii.

(2) Angajatorul trebuie să identifice motivele pentru care valoarea limită a expunerii a fost depășită și, în consecință, trebuie să îmbunătățească măsurile de protecție și prevenire pentru a preveni o nouă depășire a acesteia.

Art. 16. - Potrivit prevederilor legislației naționale care transpun Directiva 89/391/CEE, angajatorul trebuie să adapteze măsurile prevăzute în prezenta secțiune la necesitățile lucrătorilor expusi la riscuri specifice.

[\[sus\]](#)

SECȚIUNEA a 3-a

Informarea și formarea lucrătorilor

Art. 17. - (1) Fără a aduce atingere prevederilor legislației naționale care transpun Directiva 89/391/CEE, angajatorul trebuie să asigure ca lucrătorii expusi riscurilor generate de vibrații mecanice la locul de muncă și/sau reprezentanții acestora să beneficieze de informații cu privire la rezultatul evaluării riscurilor prevăzute la

art. 7 si de o formare corespunzatoare.

(2) Informarea si formarea prevazute la alin. (1) trebuie sa se refere în special la:

- a) masurile luate în aplicarea prezentei hotarâri pentru a elimina sau reduce la minimum riscurile datorate vibratiilor mecanice;
- b) valorile limita ale expunerii si valori de expunere de la care se declanseaza actiunea;
- c) rezultatele evaluarilor si ale masurarilor vibratiilor mecanice efectuate potrivit sectiunii 1;
- d) leziunile care ar putea fi produse de echipamentele de lucru utilizate;
- e) cum si de ce trebuie detectate si raportate semnele de leziune;
- f) conditiile în care lucratorii au dreptul la supravegherea sanatatii;
- g) practici de lucru sigure pentru minimizarea expunerii la vibratii mecanice.

[\[sus\]](#)

SECTIUNEA a 4-a Controlul EIP fabricate

Art. 18. - Consultarea si participarea lucratorilor si/sau a reprezentantilor acestora în ceea ce priveste aspectele reglementate de prezenta hotarâre trebuie sa se realizeze potrivit prevederilor legislatiei nationale care transpun Directiva 89/391/CEE.

[\[sus\]](#)

CAPITOLUL III Supravegherea sanatatii

Art. 19. - (1) Fara a aduce atingere prevederilor legislatiei nationale care transpun Directiva 89/391/CEE, Ministerul Sanatatii adopta dispozitii pentru a asigura supravegherea corespunzatoare a sanatatii lucratorilor în raport cu rezultatul evaluarii riscurilor prevazute la art. 7, daca acesta indica un risc pentru sanatatea lor.

(2) Aceste dispozitii, inclusiv cerintele specificate pentru dosarele medicale si disponibilitatea acestora, sunt în conformitate cu reglementarile în vigoare.

Art. 20. - (1) Supravegherea sanatatii trebuie sa contribuie la prevenirea si diagnosticarea rapida a oricarei afectiuni legate de expunerea la vibratii mecanice.
(2) Rezultatele supravegherii medicale trebuie sa fie luate în considerare la aplicarea masurilor de prevenire la un anumit loc de munca.

Art. 21. - Trebuie sa se asigure supravegherea medicala corespunzatoare atunci când:

- a) expunerea lucratorilor la vibratii este de asa natura încât poate fi stabilita o legatura între aceasta expunere si o boala identificabila sau efecte daunatoare asupra sanatatii;
- b) este probabil ca afectiunea sau efectele sa apara în conditiile de lucru specifice ale unui anumit lucrator;
- c) exista tehnici testate pentru detectarea afectiunii sau a efectelor daunatoare asupra sanatatii.

Art. 22. - Lucratorii expusi la vibratii mecanice superioare valorilor prevazute la art. 5 alin. (1) lit. b) si la art. 6 alin. (1) lit. b) au dreptul la o supraveghere corespunzatoare a sanatatii în orice situatie.

Art. 23. - (1) Fiecare lucrator supus supravegherii sanatatii potrivit art. 19-22 trebuie sa aiba un dosar medical individual.

(2) Medicul de medicina muncii trebuie sa actualizeze dosarele medicale prevazute la alin. (1).

(3) Dosarele medicale prevazute la alin. (1) trebuie sa cuprinda un sumar al rezultatelor supravegherii sanatatii realizate.

(4) Dosarele medicale prevazute la alin. (1) trebuie sa fie pastrate într-o forma adecvata pentru a permite orice consultare ulterioara, tinându-se seama de prevederile legislatiei în vigoare privind secretul medical.

(5) Copii ale dosarelor medicale prevazute la alin. (1) pot fi furnizate, la cerere, directiilor de sanatate publica judetene si a municipiului Bucuresti.

(6) Lucratorul trebuie sa aiba acces, la cerere, la propriul sau dosar medical.

Art. 24. - Atunci când, în urma supravegherii starii de sanatate, se constata ca un lucrator sufera de o anumita boala sau de efecte negative asupra sanatatii, pe care un medic sau un medic de medicina muncii le considera a fi rezultatul expunerii la vibratii mecanice la locul de munca, lucratorul trebuie:

- a) sa fie informat de catre medic sau de medicul de medicina muncii cu privire la rezultatul care îl priveste personal;
- b) sa primeasca informatii si sfaturi cu privire la orice supraveghere a sanatatii la care trebuie sa se supuna dupa încheierea perioadei de expunere.

Art. 25. - (1) Atunci când, în urma supravegherii sanatații, se constata ca un lucrator sufera de o boala identificabila sau manifestari ale efectelor adverse asupra sanatații, pe care un medic sau un medic de medicina muncii le considera a fi rezultatul expunerii la vibratii mecanice la locul de munca, angajatorul trebuie:

- a) sa fie informat cu privire la orice rezultate semnificative ale supravegherii sanatații, cu respectarea secretului medical;
- b) sa revizuiasca evaluarea riscului efectuata potrivit sectiunii 1 din cap. II;
- c) sa revizuiasca masurile prevazute pentru eliminarea sau reducerea riscurilor, potrivit sectiunii a 2-a din cap. II;
- d) sa tina seama de recomandarile medicului de medicina muncii sau ale directiilor de sanatate publica judetene si a municipiului Bucuresti, pentru punerea în aplicare a oricaror masuri necesare pentru eliminarea sau reducerea riscului, potrivit sectiunii a 2-a din cap. II, inclusiv sa aiba în vedere posibilitatea de a atribui lucratorului un alt post de lucru unde nu exista riscuri de expunere;
- e) sa asigure supravegherea continua a sanatații si sa ia masuri pentru a fi reexaminata starea de sanatate a oricarui alt lucrator care a fost expus în mod similar.

(2) În situatia prevazuta la alin. (1) lit. e) medicul de medicina muncii sau directiile de sanatate publica judetene si a municipiului Bucuresti pot propune ca persoanele expuse sa fie supuse unui control medical.

[\[sus\]](#)

CAPITOLUL IV Dispozitii finale

Art. 26. - (1) Echipamentele de munca ce au fost sau sunt puse la dispozitia lucratorilor înainte de data de 1 iulie 2007 si care nu permit respectarea valorilor limita ale expunerii, tinându-se seama de ultimele progrese tehnice si/sau de masurile organizatorice luate, pot fi utilizate pâna la data de 1 iulie 2010.

(2) Fac exceptie de la prevederile alin. (1) echipamentele de munca utilizate în agricultura si silvicultura, care pot fi utilizate pâna la data de 1 iulie 2014.

Art. 27. - În conformitate cu principiile generale ale protectiei sanatații si securitatii lucratorilor, în cazul transportului maritim si aerian, în împrejurari bine întemeiate, se vor face exceptii de la art. 14 si 15 în ceea ce priveste vibratiile transmise întregului corp, daca, date fiind dezvoltarea actuala a tehnicii si

caracteristicile specifice ale locurilor de munca, nu este posibil sa se respecte valoarea limita a expunerii, în ciuda masurilor tehnice si/sau organizatorice luate.

Art. 28. - (1) În cazul în care expunerea unui lucrator la vibratii mecanice este, de regula, inferioara valorilor expunerii zilnice de la care se declanseaza actiunea, prevazute la art. 5 alin. (1) lit. b) si la art. 6 alin. (1) lit. b), dar variaza substantial de la un moment la altul si poate depasi ocazional valoarea limita a expunerii, se vor face exceptii de la art. 14 si 15.

(2) Valoarea medie a expunerii într-o perioada de 40 de ore trebuie sa fie mai mica decât valoarea limita a expunerii si trebuie sa existe dovezi care sa arate ca riscurile regimului de expunere la locul de munca sunt mai scazute decât cele ale expunerii la valoarea limita a expunerii.

Art. 29. - (1) Prevederile art. 27 si 28 se aplica numai în conditii care garanteaza, tinându-se seama de împrejurari speciale, ca riscurile sunt reduse la minimum si ca lucratorii în cauza sunt supusi unei supravegheri mai atente a sanatatii.

(2) Prevederile art. 27 si 28 nu se mai aplica imediat ce împrejurarile care le justifica nu mai exista.

Art. 30. - (1) Prezenta hotarâre intra în vigoare la data de 1 septembrie 2006.

(2) La data intrarii în vigoare a prezentei hotarâri se abroga orice alte dispozitii contrare. Prezenta hotarâre transpune Directiva 2002/44/CE privind cerintele minime de securitate si sanatate referitoare la expunerea lucratorilor la riscurile generate de agenti fizici (vibratii), publicata în Jurnalul Oficial al Comunitatilor Europene (JOCE) nr. L 177/2002.

PRIM-MINISTRU

CALIN POPESCU-TARICEANU

Contrasemneaza:

Ministrul muncii, solidaritatii sociale si familiei,

Gheorghe Barbu

Ministrul economiei si comertului,,

Codrut Ioan Seres

Ministrul sanatatii,

Gheorghe Eugen Nicolaescu

p. Ministrul agriculturii, padurilor si dezvoltarii rurale,

Nicolae Flaviu Lazin,

secretar de stat
p. Ministrul integrării europene,
Andrian Ciocanea,
secretar de stat

Bucuresti, 22 decembrie 2005.

Nr. 1876.

[sus]

ANEXA

VIBRATII MECANICE

A. VIBRATII TRANSMISE SISTEMULUI MÂNA-BRAT

1. Evaluarea expunerii

Evaluarea nivelului de expunere la vibratii transmise sistemului mâna-brat se bazeaza pe calcularea valorii expunerii zilnice pentru o perioada de referinta de 8 ore A(8), exprimata ca radacina medie patratica (rms) (valoare totala) a valorilor acceleratiei ponderate în frecventa, determinate pe axele ortogonale $a(hwx)$, $a(hwy)$, $a(hwz)$, definite în cap. 4 si 5 si în anexa A la standardul SR EN ISO 5349-1:2003.

Evaluarea nivelului de expunere poate fi facuta pe baza unei estimari realizate în functie de informatiile furnizate de producatori cu privire la nivelul emisiei din echipamentele de lucru utilizate, precum si pe baza observarii practicilor de lucru specifice sau a unor masurari.

2. Masurare

Când se efectueaza o masurare în conformitate cu art. 7 din hotarâre:

- a) metodele utilizate pot include esantionarea care trebuie sa fie reprezentativa pentru expunerea personala a unui lucrator la vibratiile mecanice în cauza;
- b) metodele si aparatura utilizate trebuie adaptate la caracteristicile particulare ale vibratiilor mecanice care urmeaza a fi masurate, la factorii de mediu si la caracteristicile aparaturii de masurare, în conformitate cu standardul SR EN ISO 5349-2:2003;

c) în cazul dispozitivelor care trebuie ținute cu ambele mâini, măsurările trebuie efectuate pentru fiecare mână. Expunerea este determinată în raport cu valoarea cea mai ridicată dintre cele două; se dau, de asemenea, informațiile pentru cealaltă mână.

3. Interferente

Prevederile art. 10 lit. d) din hotărâre se aplică în special când vibrațiile mecanice interferează cu manipularea corectă a comenzilor sau cu citirea indicatoarelor.

4. Riscuri indirecte

Prevederile art. 10 lit. d) din hotărâre se aplică în special când vibrațiile mecanice interferează cu stabilitatea structurilor sau cu securitatea articulațiilor.

5. Echipamente individuale de protecție

Echipamentele individuale de protecție împotriva vibrațiilor transmise sistemului mână-brat pot fi prevăzute în programul de măsuri la care s-a făcut referire în art. 13 din hotărâre.

B. VIBRAȚII TRANSMISE ÎNTREGULUI CORP

1. Evaluarea expunerii

Evaluarea nivelului de expunere la vibrații se bazează pe calcularea expunerii zilnice $A(8)$, exprimată ca accelerație continuă echivalentă pe o perioadă de 8 ore, calculată ca cea mai ridicată valoare (rms) sau ca cea mai ridicată valoare a dozei de vibrații (VDV) a accelerațiilor ponderate în frecvență, determinate pe cele trei axe ortogonale ($1,4a(w_x)$, $1,4a(w_y)$, $a(w_z)$ pentru un lucrător așezat sau în picioare), în conformitate cu cap. 5, 6 și 7 din anexa A și din anexa B la standardul SR ISO 2631-1:2000.

Evaluarea nivelului de expunere poate fi făcută pe baza unei estimări realizate în funcție de informațiile furnizate de producători, cu privire la nivelul emisiei din echipamentele de lucru utilizate și pe baza observării practicilor de lucru specifice sau a unor măsurări. În cazul transportului maritim se pot lua în considerare numai vibrațiile cu o frecvență mai mare de 1 Hz.

2. Măsurare

2.1. Când se realizează o măsurare în conformitate cu art. 7 din hotărâre, metodele utilizate pot include esanționarea care trebuie să fie reprezentativă pentru expunerea personală a unui lucrător la vibrația mecanică în cauză.

2.2. Metodele utilizate trebuie adaptate la caracteristicile specifice ale vibrațiilor mecanice ce urmează a fi măsurate, la factorii de mediu și la caracteristicile aparaturii de măsurat.

3. Interferențe

Prevederile art. 10 lit. d) din hotărâre se aplică în special când vibrația mecanică interferează cu manipularea corespunzătoare a comenzilor sau cu citirea indicatoarelor.

4. Riscuri indirecte

Prevederile art. 10 lit. d) din hotărâre se aplică în special când vibrațiile mecanice interferează cu stabilitatea structurilor sau cu securitatea articulațiilor.

5. Amplasarea expunerii

Prevederile art. 10 lit. g) din hotărâre se aplică în special când, datorită naturii activității, un lucrător beneficiază de încăperi pentru odihnă asigurate de către angajator.

Expunerea întregului corp la vibrații în aceste încăperi trebuie redusă la un nivel compatibil cu funcțiile și condițiile lor de utilizare, cu excepția cazurilor de forță majoră.